

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 02 maja 2024 r.

PS-VI.431.3.2.2024.WS

**Szanowny Pan
Grzegorz Dawidziuk
Dyrektor
Centrum Administracyjnego
do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych
kierujący
Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą „Zakątek”
w Zielonce Pastęckiej
Zielonka Pastęcka 35
14-400 Pastęk**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.21.2024 z dnia 16 stycznia 2024 r. zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Wioletta Sinkiewicz – główny specjalista, kierująca zespołem,
2. Iwona Czmochowska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę doraźną w trybie uproszczonym w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 16 stycznia 2024 r. i zakończono w dniu 19 stycznia 2024 r. Przedmiotem kontroli objęto zapewnienie opieki i wsparcia wychowankom umieszczonym w Placówce, ze szczególnym uwzględnieniem sygnałów zgłoszonych w piśmie Rzecznika Praw Dziecka z dnia 4 stycznia 2024 r., w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1426 ze zm.) - zwanej dalej ustawą wrispz lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 292, poz. 1720 ze zm.) - zwanego dalej rozporządzeniem.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- 1) Placówka / POW „Zakątek” / kontrolowana Jednostka – co oznacza: Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej;
- 2) Centrum / CAOPOW – co oznacza: Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Pastęku,
- 3) Dyrektor – co oznacza: Dyrektora Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Pastęku oraz Dyrektora Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej, pana -----;
- 4) PCPR – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu;

- 5) Koordynator – co oznacza: starszego wychowawcę koordynatora Placówki Opiekuńczo–Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej, panią -----;
- 6) Regulamin / Regulamin Organizacyjny – co oznacza: *Regulamin Organizacyjny* Placówki Opiekuńczo–Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej, wprowadzony Uchwałą Zarządu Powiatu w Elblągu Nr 20/2019 z dnia 28 maja 2019 r., zmieniony Uchwałą Zarządu Powiatu w Elblągu Nr 52/2023 z dnia 4 lipca 2023 r.;
- 7) diagnoza – co oznacza: diagnozę psychofizyczną, o której mowa w § 14 rozporządzenia;
- 8) MOW – co oznacza: młodzieżowy ośrodek wychowawczy;
- 9) SOSW - co oznacza: specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy;
- 10) wykaz wychowanków – co oznacza: wykaz wychowanków umieszczonych w Placówce, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę;
- 11) plan – co oznacza: plan pomocy dziecku, o którym mowa w § 15 oraz § 17 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia;
- 12) Zespół – co oznacza: zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, o którym mowa art. 135 ustawy wripsz, powoływany w Placówce,
- 13) wykaz kadry – co oznacza: wykaz kadry realizującej zadania na rzecz dzieci umieszczonych w Placówce w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez Jednostkę;
- 14) wykaz pracowników - co oznacza: wykaz pracowników, których zakres obowiązków nie obejmuje zadań związanych bezpośrednio z opieką i wychowaniem, ale mogą one mieć kontakt z dziećmi przebywającymi w Placówce, sporządzony przez Jednostkę.

Kontrolą objęto okres od dnia zakończenia ostatniej kontroli przeprowadzonej w Placówce tj. od 7 września 2022 r. do dnia zakończenia kontroli bieżącej, i przeprowadzono ją w obecności pana ----- – Dyrektora POW „Zakątek” oraz pani ----- - starszego wychowawcy Koordynatora **/akta kontroli str. 1/**. Kontrolę przeprowadzono w oparciu o analizę prowadzonej w Placówce dokumentacji, informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww., rozmowy przeprowadzone z dziećmi i wychowawcami oraz oględziny pomieszczeń znajdujących się w Placówce. Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną Jednostkę.

Działalność Placówki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

I. Ustalenia dotyczące organizacji Placówki

Kontrolowana Jednostka jest publiczną placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, prowadzoną przez Powiat Elbląski, zapewniającą całodobową opiekę 14 wychowankom. Funkcjonuje na podstawie zezwolenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 lipca 2019 roku.

Wewnętrzna struktura organizacyjna i zasady funkcjonowania Placówki zostały ujęte w *Regulaminie Organizacyjnym Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej*, przyjętym Uchwałą Nr 20/2019 Zarządu Powiatu w Elblągu z dnia 28 maja 2019 r., zmienionym Uchwałą Zarządu Powiatu w Elblągu Nr 52/2023 z dnia 4 lipca 2023 r. **/akta kontroli str. 2-11/**.

Ustalono, że kadra pedagogiczna Placówki została zapoznana z treścią Regulaminu, co potwierdza przedstawiony kontrolującym wykaz stanowiący **akta kontroli str. 12**. Wychowankowie Placówki zostali zapoznani z zapisami Regulaminu w dniu 2 września 2019 r.

/akta kontroli str. 13/. W toku kontroli nie przedstawiono kontrolującemu dokumentu potwierdzającego, iż z treścią Regulaminu byli zapoznawani wychowankowie przyjmowani do POW po dniu 2 września 2019 r. Z przedłożonej przez Dyrektora Placówki pisemnej informacji wynika, że wychowankowie zapoznają się z Regulaminem podczas spotkań grupowych z wychowawcą lub podczas spotkania indywidualnego podczas przyjmowania wychowanka do POW **/akta kontroli str. 14-15/.** Podczas rozmów z kontrolującymi wychowankowie Placówki potwierdzili fakt, iż byli zapoznani z założeniami Regulaminu, w związku z czym w ramach bieżącego instruktażu wskazano Dyktorowi na konieczność dokumentowania tego faktu.

W kontrolowanej Jednostce obowiązują również:

- *Procedury postępowania podczas przyjęcia nowego wychowanka,*
- *Procedury postępowania w sytuacji podejrzenia zażycia narkotyków lub innych środków odurzających przez wychowanka,*
- *Procedury postępowania w sytuacji kradzieży na terenie placówki,*
- *Procedury postępowania w sytuacji bójki między wychowankami placówki,*
- *Procedury postępowania w przypadku spożycia alkoholu przez wychowanków,*
- *Procedury postępowania w sytuacji agresywnego zachowania wychowanka,*
- *Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych,*
- *Procedura przyznawania kwot do własnego dysponowania dla wychowanka placówki,*
- *Procedury urlopowania dzieci do domu rodzinnego,*
- *Procedury postępowania w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności wychowanka w placówce /akta kontroli str. 16/.*

Ustalono, iż pracę w POW „Zakątek” organizowano na podstawie *Planu Pracy Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej,* który został przygotowany przez starszego wychowawcę-koordynatora i zatwierdzony przez Dyrektora, a także na podstawie *Planów dnia w dni nauki szkolnej i Planów dnia w dni wolne od nauki szkolnej /akta kontroli str. 17-20/.*

Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści dokumentów organizacyjnych kontrolowanej Jednostki.

II. Kwalifikacje pracowników zatrudnionych w Placówce

Zgodnie z przedłożonym Wykazem kadry, stanowiącym **akta kontroli str. 21** w okresie poddanym kontroli Placówką przy pomocy wychowawcy koordynującego, kierowały następujące osoby:

- ----- – zatrudniona na stanowisku Dyrektora Centrum od dnia 6 kwietnia 2021 r. do dnia 30 września 2023 r.,
- ----- – zatrudniona na stanowisku Dyrektora Centrum od dnia 1 września 2022 r. do dnia 20 marca 2023 r. na czas trwania usprawiedliwionej nieobecności -----,
- ----- - zatrudniona na stanowisku Dyrektora Centrum od dnia 1 sierpnia 2023 r. do dnia 31 sierpnia 2023 r. na czas trwania usprawiedliwionej nieobecności -----,
- ----- - zatrudniony na stanowisku Dyrektora Centrum od dnia 1 września do dnia 30 września 2023 r. na czas trwania usprawiedliwionej nieobecności -----

-----, a następnie powołany na stanowisko Dyrektora CAOPOW na czas określony od dnia 1 października 2023 r. do dnia 31 maja 2024 r.

Kwalifikacje zawodowe Dyrektora CAOPOW, pod kątem spełniania wymogów, o których mowa w art. 97 ust. 3 ustawy wripsz były przedmiotem kontroli doraźnej przeprowadzonej w Powiecie Elbląskim przez zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w dniach 15–16 stycznia 2024 r. (szczegółowe ustalenia w tym zakresie zawarto w wystąpieniu pokontrolnym PS-VI.431.3.1.2024.ICZ z dnia 2 maja 2024 r.)

Stwierdzono, iż pozostałe osoby zatrudnione na stanowisku dyrektora w okresie podlegającym kontroli posiadały odpowiednie kwalifikacje do zajmowanego stanowiska, które zweryfikowano odpowiednio w oparciu o 97 ust. 3 ustawy wripsz oraz szczegółowo opisano w wystąpieniu pokontrolnym PS-VI.431.3.21.2022.ICH z dnia 3 października 2022 r.

W dacie kontroli w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej na stanowiskach pracowników pedagogicznych zatrudnionych było 7 osób, tj.:

- starszy wychowawca-koordynator – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- starsi wychowawcy – 4 osoby, łącznie w wymiarze 4 etatów,
- wychowawca – 1 osoba, łącznie w wymiarze 1 etatu,
- pedagog - 1 osoba w wymiarze 1 etatu /**akta kontroli str. 22/**.

Zgodnie z *Wykazem pracowników zatrudnionych w Centrum Administracyjnym do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, których zakres obowiązków nie obejmuje zadań związanych z opieką i wychowaniem, ale mogą mieć kontakt z dziećmi przebywającymi w placówce, stanowiącym akta kontroli str. 23*, w okresie podlegającym kontroli zatrudniano poza Dyrektorem łącznie 3 osoby, które na dzień rozpoczęcia kontroli świadczyły pracę, w tym:

- główny specjalista – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- kierowca/konserwator – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu,
- robotnik gospodarczy – 1 osoba, w wymiarze 1 etatu.

Dokumentacja kadrowa zatrudnionych pracowników niepedagogicznych również była poddana analizie podczas kontroli doraźnej w Jednostce w dniach 5-6 września 2022 r. (wystąpienie pokontrolne PS-VI.431.3.21.2022.ICH z dnia 3 października 2022 r.), w związku z tym w toku bieżącej kontroli doraźnej zweryfikowano dokumentację kadrową 1 pracownika zatrudnionego po dniu 6 września 2022 r. tj. kierowcy/konserwatora. Ustalono, iż w aktach osobowych tego pracownika znajdują się oświadczenia, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 3–4 ustawy składane przez pracownika w dacie jego zatrudnienia.

Z art. 7b ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynika, m. in. że **dyrektorem oraz osobą zatrudnioną**, osobą świadczącą usługi w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, **nie może być osoba, która figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym**.

Art. 7b ust. 2 pkt. 4 ustawy wripsz wskazuje, że Informację o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym sprawdza i potwierdza, w odniesieniu do kierowników, dyrektorów lub innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka - **pracodawca** - w celu weryfikacji wymagań dotyczących kierowników, dyrektorów lub innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Zgodnie z art. 12 pkt 6 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, prawo do uzyskania informacji o osobie ujętej w Rejestrze, której dane zostały zgromadzone w Rejestrze z dostępem ograniczonym, przysługuje pracodawcom - **przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy** związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, w zakresie uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zgromadzone w tym Rejestrze.

Natomiast w odniesieniu do osób zatrudnionych przed dniem wejścia w życie zmian do ustawy wrispz, pracodawca obowiązek ten winien był wypełnić w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie zmian do ustawy wrispz, tj. od 1 lutego 2023 r. do 31 lipca 2023 r., o czym stanowi art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022, poz. 2140).

Kontrolujący poddali analizie akta osobowe wszystkich pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych pod kątem niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, o czym mówi art. 98 ust. 3 pkt 3a ustawy wrispz. Poza jednym przypadkiem (pracownik pod poz. 2 z Wykazu pracowników), wszyscy zostali zweryfikowani (zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa) w ww. Rejestrze, co potwierdziły znajdujące się w ich aktach osobowych wydruki. Ustalono, iż weryfikacja ta dokonana została w ramach zadań zleconych Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu. Z informacji udzielonych przez Dyrektora Placówki, stanowiących **akta kontroli str. 24-25** wynika, że zgodnie z Uchwałą Nr LIV/15/2023 Rady Powiatu w Elblągu z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie organizacji wspólnej obsługi przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu stało się ono jednostką obsługującą Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Pasłęku **/akta kontroli str. 26/**. Zgodnie z treścią Uchwały, w ramach wspólnej obsługi powierzono jednostce obsługującej wszystkie zadania jednostki obsługiwanej w zakresie spraw kadrowych i finansowo-księgowych, w tym m. in. prowadzenie spraw kadrowo-płacowych pracowników, w związku z tym to PCPR w Elblągu dokonało weryfikacji pracowników pod kątem niefigurowania w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

Z zapisów § 2 Statutu Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej wynika, że Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą kieruje Dyrektor Centrum Administracyjnego do Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Pasłęku przy pomocy wyznaczonego wychowawcy. Ponadto z § 2 Regulaminu wynika, że Dyrektor CAOPOW wykonuje zadania pracodawcy względem pracowników placówki opiekuńczo-wychowawczej. Oznacza to, że Dyrektor CAOPOW jest przełożonym służbowym względem pracowników Placówki, wykonującym względem nich czynności z zakresu prawa pracy.

W oparciu o przedstawione w toku kontroli dokumenty organizacyjne trudno jednoznacznie ustalić, która jednostka jest odpowiedzialna za weryfikację w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym pracowników CAOPOW w Pasłęku oraz pracowników POW „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej. W omawianym przypadku zadania te mogły być realizowane zarówno przez PCPR w Elblągu (w ramach powierzonej obsługi kadrowej, finansowo-księgowej oraz płacowej) jak i przez Dyrektora CAOPOW, lecz zgromadzone w toku kontroli dokumenty nie przesądzają tej kwestii, bowiem kontrolą objęto Placówkę a nie PCPR w Elblągu.

W przypadku pracowników CAOPOW czynności z zakresu prawa pracy wykonuje Dyrektor, w związku z tym na Dyrektorze tej Jednostki ciąży obowiązek uzyskania informacji z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

W toku prowadzonej kontroli stwierdzono niedopełnienie przez pracodawcę obowiązku, wynikającego z art. 7b ustawy wrispz oraz art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, w wymaganym przepisami prawa terminie. Stwierdzano niedokonanie weryfikacji pracownika zatrudnionego od dnia 1 maja 2005 r. na stanowisku robotnik gospodarczy. Weryfikacja tego pracownika nastąpiła dopiero w dniu 17 stycznia 2024 r.

Z wyjaśnień udzielonych przez Dyrektora Jednostki wynika, że jako Dyrektor CAOPOW posiada dostęp do Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym od dnia 5 grudnia 2023 r. Wiedzę o tym, że w aktach pracowniczych brak jest informacji o sprawdzeniu w Rejestrze pracownika gospodarczego pozyskał w dniu 17 stycznia 2024 r. Po uzyskaniu ww. informacji dokonano sprawdzenia pracownika w Rejestrze **/akta kontroli str. 27-28/**.

Nieprawidłowość ta, uznana przez organ kontroli za **istotne uchybienie w rozumieniu art. 197d ust. 6 ustawy wrispz**, była wynikiem niedostatecznej znajomości przepisów prawa i skutkowałą zatrudnieniem osoby, co do której nie było pewności, czy jej dane nie figurowały w Rejestrze. Powyższe omówiono szczegółowo z Dyrektorem Jednostki, wskazując jednocześnie, że zgodnie z art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, kto dopuszcza do pracy lub innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi osobę bez uzyskania informacji, o której mowa w art. 21 ust. 1 powyższej ustawy, lub wiedząc, że dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł. Za powstanie tejże nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi poprzedni Dyrektor. Biorąc pod uwagę fakt, iż w dacie weryfikacji pozostałych pracowników Placówki oraz pracowników CAOPOW w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym tj. w dniu 14 lipca 2023 r. obowiązki Dyrektora pełniła -----, ona ponosi odpowiedzialność za niedopełnienie obowiązku wynikającego z art. 7b ustawy wrispz oraz art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw.

W trakcie trwania czynności kontrolnych przyjęto od Dyrektora Placówki pisemne oświadczenie, że *„nie posiada informacji, jakoby wobec któregokolwiek z pracowników toczyło się bądź toczy się obecnie, postępowanie, o którym mowa art. 98 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”* **/akta kontroli str. 29/**.

III. Ocena dokumentacji wychowanków

Zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia, liczba dzieci pozostających pod opieką 1 osoby pracującej z dziećmi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powinna odpowiadać potrzebom dzieci oraz rodzajowi prowadzonych zajęć. Natomiast § 10 ust. 2 rozporządzenia mówi, iż w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych pod opieką 1 wychowawcy może przebywać nie więcej niż 14 dzieci.

Według danych z ewidencji wychowanków w Placówce umieszczonych było 14 dzieci, natomiast w dacie kontroli faktycznie w Placówce przebywało 10 wychowanków, gdyż, jak ustalono: 2 wychowanków przebywało w internacie specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, 1 wychowanka umieszczona była w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, a jedna wychowanka przebywała w szpitalu **/akta kontroli str. 30-34/**.

Wśród wychowanków POW „Zakątek”, sześćcioro dzieci nie osiągnęło wieku, o którym mowa w art. 95 ust. 1 ustawy wrispz. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy wrispz jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka, oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan jego zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

Z dokumentacji przedstawionej kontrolującym wynika, że 4 dzieci poniżej 10-go roku życia zostało umieszczonych w Placówce wraz ze starszym rodzeństwem, 1 ze względu na dwukrotnie rozwiązanie rodziny zastępczej, a 1 dziecko przebywało w POW wraz ze swoją matką.

Stwierdzono, że w Placówce, zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia, prowadzono *Ewidencję wychowanków*, zawierającą następujące informacje:

- imię i nazwisko dziecka,
- datę i miejsce urodzenia dziecka,
- adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka,
- aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych.

Kontrolujący nie wnieśli uwag do sposobu prowadzenia w Placówce ewidencji wychowanków **/akta kontroli str. 35-36/**.

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych, nie przedstawiono kontrolującym dziennika wychowawców ani też dokumentacji określającej jaka liczba dzieci faktycznie pozostawała pod opieką 1 wychowawcy w poszczególnych dniach okresu objętego kontrolą. Dyrektor Placówki poinformował, iż w Placówce nie jest prowadzony dokument taki jak dziennik wychowawców. Z wyjaśnień Dyrektora wynika również, że forma standardowego, papierowego dziennika została zniesiona, a wychowawcy w swojej pracy bazują na rocznym planie pracy oraz planie dnia. Informacje odnośnie dyżuru lub sytuacji problemowych, wymagających natychmiastowego kontaktu czy podjęcia decyzji wychowawcy przekazują sobie telefonicznie lub podczas dyżuru. Sytuacje, w których doszło do naruszenia regulaminu lub złamania ustaleń pomiędzy wychowawcą a wychowankiem, dokumentowane są w notatkach służbowych sporządzanych przez osobę pełniącą dyżur **akta kontroli str. 37**.

W świetle powyższego kontrolujący nie byli w stanie ustalić czy zostały zachowane standardy dotyczące zapewnienia właściwej opieki w POW „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej. Przyczyną powyższego uchybienia jest niewłaściwa organizacja pracy oraz niedostateczny nadzór Dyrektora nad wykonującymi swoje zadania pracownikami i sposobem ich dokumentowania. Skutkiem powyższej nieprawidłowości jest brak bieżącej informacji w zakresie aktualnego stanu liczbowego dzieci oraz danych na temat działań opiekuńczo-wychowawczych.

Dziennik pracy jest podstawowym źródłem wiedzy na temat bieżącej sytuacji panującej w Placówce, stanowi podstawę dokumentowania realizacji planowanych działań, właściwie sprawowanej opieki a także w razie zaistnienia sytuacji problemowej staje się podstawowym źródłem wiedzy na temat tego, co wydarzyło się w danym dniu. Kontrolujący wskazali na konieczność niezwłocznego wprowadzenia do pracy wychowawców takiego dziennika, gdyż wpisy w nim winny stanowić podstawowy sposób komunikacji między wychowawcami. Szczegółowe informacje z przebiegu dyżuru mogą bowiem umożliwić szybkie reagowanie na pojawiające się problemy. Luźne kartki z notatkami, które mogą zaginąć lub zagubić się nie mogą stanowić jedyne źródła wiedzy na temat przebiegu pracy opiekuńczo-wychowawczej. Nadmienić należy, że rzetelnie prowadzony dziennik przebiegu dyżurów / dziennik pracy

wychowawczej to kluczowy dokument, do którego zwykle sięgają upoważnione organy kontroli (zarząd powiatu, służby wojewody), pracownicy Rzecznika Praw Dziecka czy organy ścigania. Powyższe szczegółowo omówiono z Dyrektorem podczas kontroli doraźnej.

Analizie poddano dokumentację trojga wychowanków kontrolowanej Jednostki z wykazu pod. poz. 1, 12, 13, w tym akta dziecka, które zgłosiło do Biura Rzecznika Praw Dziecka sytuację, o której mowa w piśmie z dnia 4 stycznia 2024 r., (szczegółową analizę tej sytuacji ujęto w części VI niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

W każdym badanym przypadku podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej było postanowienie sądu. W teczkach dzieci znajdowały się również świadectwa szkolne, karty medyczne potwierdzające przebieg leczenia oraz inne dokumenty, informujące o bieżącej sytuacji dziecka.

Stwierdzono, że dla każdego dziecka, którego akta poddano analizie, zgodnie z obowiązującymi przepisami sporządzano m.in.:

a) diagnozę psychofizyczną dziecka

Diagnoza psychofizyczna opracowywana była niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki. Diagnozy zawierały podpis pedagoga i uwzględniały wszystkie elementy, określone w § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia, tj.:

- analizę mocnych stron i potrzeb dziecka,
- analizę przyczyn kryzysu w rodzinie oraz wpływu tego kryzysu na rozwój dziecka,
- analizę relacji dziecka z jego najbliższym otoczeniem oraz osobami ważnymi dla dziecka,
- analizę rozwoju dziecka **/akta kontroli str. 38-45/**.

Każda z poddanych analizie diagnoz zawierała również wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej z dzieckiem, programu terapeutycznego, pracy z rodziną dziecka, pracy przygotowującej dziecko do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

b) plan pomocy dziecku, uwzględniający cele i działania długoterminowe oraz krótkoterminowe

Każdy z planów zawierał dookreślony cel pracy z dzieckiem (jeden z czterech wskazanych w § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia). Cele i działania długoterminowe oraz krótkoterminowe planowano w poniżej wskazanych obszarach:

- 1) opiekuńczo-zdrowotnym (z uwzględnieniem potrzeby stworzenia odpowiednich warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dziecka),
- 2) rozwojowo-szkolnym,
- 3) stanu emocjonalnego dziecka,
- 4) środowiska rodzinnego,
- 5) funkcjonowania społecznego.

Każdy ze wskazanych powyżej obszarów określał zaplanowane działania i sposoby ich realizacji, osoby realizujące wskazane działania, termin realizacji, uwagi i efekty realizacji oraz ocenę tego co i kiedy udało się osiągnąć, a także co wymaga dalszej pracy lub zmiany metod **/akta kontroli str. 46-61/**.

Z przedstawionej kontrolującym dokumentacji wynika, że wychowankowie potwierdzali zapoznanie się z założeniami planu pomocy dziecku poprzez złożenie podpisu. Brak było

natomiast podpisów na modyfikacji planu, co może świadczyć, iż wychowankowie nie byli zapoznawani z tym dokumentem, a do czego w myśl art. 4a ustawy wripz mają prawo. Z informacji udzielonej przez Dyrektora Jednostki, stanowiącej **akta kontroli str. 62-63**, wynika, że „(...) w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Zakątek w Zielonce Pastęckiej wychowankowie zapoznają się z modyfikacjami planów pomocy po zespole do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka podczas indywidualnych spotkań z wychowawcą prowadzącym. Wychowankowie mają nieograniczony dostęp do swojej dokumentacji i jeżeli tylko wyrażają taką potrzebę, dokumentacja jest im udostępniana. Młodszy wychowankowie są informowani o zmianach, planach oraz wydarzeniach, które będą dotyczyły ich osoby podczas indywidualnej rozmowy”. Powyższe nie znalazło potwierdzenia w prowadzonej w POW dokumentacji. W opinii zespołu inspektorów dokonując modyfikacji *Planu pomocy dziecku* należy zapoznać z jego założeniami wychowanka. Czynność ta winna być udokumentowana np. poprzez złożenie adnotacji dziecka na protokole lub odnotowanie przez pracowników tego faktu w karcie pobytu.

Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości mogła być niewłaściwa interpretacja obowiązujących w tym zakresie przepisów oraz brak wystarczającego nadzoru nad sporządzeniem dokumentacji, a jej skutkiem brak wiedzy u wychowanków co do zmiany kierunków działań/planów/metod w zakresie ważnych spraw związanych z ich rozwojem i wychowaniem oraz brak możliwości współdecydowania w tym zakresie.

Wychowankowie podczas rozmów z zespołem inspektorów wskazali, iż mogą swobodnie wyrażać własne poglądy we wszystkich sprawach, w tym również ich dotyczących, np. żywienia, ubrania czy wystroju pokoju. Wszystkie dzieci, z którymi przeprowadzono rozmowy, wskazały że ich zdanie zawsze było uwzględniane przez wychowawców.

c) kartę pobytu dziecka

Karty opracowywane były dla każdego dziecka i zawierały następujące elementy:

- opis relacji dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi dziecku,
- opis funkcjonowania społecznego dziecka w placówce i poza nią, z uwzględnieniem swobodnego opuszczania placówki,
- informacje o przebiegu kontaktów placówki ze szkołą, do której dziecko uczęszcza, oraz jego nauki szkolnej,
- opis rozwoju dziecka ze szczególnym uwzględnieniem stanu emocjonalnego i samodzielności dziecka,
- informacje o stanie zdrowia dziecka, w tym stanie zdrowia psychicznego, informacje o lekach podawanych dziecku, pobytach w szpitalu psychiatrycznym,
- informacje o szczególnych potrzebach dziecka,
- informacje o znaczących dla dziecka wydarzeniach,
- opis współpracy placówki z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym z asystentem rodziny **/akta kontroli str. 64-77/**.

Kontrolujący zwrócili uwagę na fakt, iż prawidłowy zapis § 17 ust. 1 pkt 2 ppkt b rozporządzenia brzmi: „*opis funkcjonowania społecznego dziecka w placówce i poza nią, z uwzględnieniem **samowolnego** opuszczania placówki*”, natomiast w Kartach pobytu dziecka sporządzanych w Placówce użyto sformułowania: „**swobodnego** opuszczania placówki”, co jest niezgodne z zapisami rozporządzenia. Kontrolujący wskazują na konieczność stosowania nazewnictwa zgodnego z przepisami prawa.

Kartę, w myśl § 17 ust. 4 pkt. 2 rozporządzenia, uzupełniano nie rzadziej niż co miesiąc, co potwierdziły dokonywane w każdym miesiącu wpisy.

d) kartę udziału w zajęciach prowadzonych przez pedagoga, z opisem ich przebiegu.

Karty, o których mowa w § 17 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia, prowadzono dla każdego dziecka, którego akta poddano analizie, a które wymagało wsparcia w zakresie pedagogicznym **/akta kontroli str. 78-85/**. Kontrolujący nie wnieśli uwag do sposobu prowadzenia kart udziału w zajęciach prowadzonych przez specjalistę w POW „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej.

e) arkusze badań i obserwacji pedagogicznych

Również arkusze, o których mowa w § 17 ust. 4 pkt. 4 rozporządzenia w kontrolowanej Jednostce prowadzono dla każdego dziecka, którego akta poddano analizie **/akta kontroli str. 86-88/**. Kontrolujący nie wnieśli uwag do sposobu prowadzenia arkuszy badań i obserwacji przez specjalistę w POW „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej.

f) protokoły z posiedzeń Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w Placówce

Zgodnie z *Regulaminem organizacyjnym*, w Placówce działa zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Zespół zbiera się na posiedzeniu okresowym w miesiącach czerwcu i grudniu.

W jego skład wchodzi: kadra pedagogiczna Placówki, przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, rodzice dziecka (z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej) oraz inne osoby, w szczególności asystent rodziny prowadzący pracę z rodziną dziecka oraz przedstawiciel ośrodka adopcyjnego. W miarę potrzeb do udziału w posiedzeniu Zespołu mogą być zapraszani przedstawiciele innych instytucji, zajmujący się problematyką dziecka i rodziny.

Podczas posiedzeń omawiano sytuację każdego z wychowanków pod kątem:

- ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka,
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- modyfikacji planu pomocy dziecku,
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie,
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- oceny możliwości powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej,
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej, zatem zgodnie z art. 136 ustawy wripz.

Po zakończonym posiedzeniu Zespołu sporządzano protokół, a następnie formułowano opinię o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Sporządzone opinie Dyrektor przekazywał do właściwego sądu rodzinnego **/akta kontroli str. 89-93/**.

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji ustalono, że brak było śladu potwierdzającego, że dziecko zostało zapoznane z ustaleniami jakie miały miejsce podczas Zespołu. Z informacji udzielonej przez Dyrektora Jednostki, stanowiącej **akta kontroli str. 94**, wynika, że „(...) w Placówce (...) wychowankowie zapoznają się z okresową oceną sytuacji dziecka po zespole do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka podczas indywidualnych spotkań z wychowawcą prowadzącym. Wychowankowie mają nieograniczony dostęp do swojej

dokumentacji (plany indywidualne, zespoły, modyfikacje) i jeżeli tylko wyrażają taką potrzebę, dokumentacja jest im udostępniana. Młodzi wychowankowie są informowani po okresowej ocenie sytuacji dziecka o zmianach, planach oraz wydarzeniach, które dotyczyły ich osoby podczas indywidualnej rozmowy". W opinii kontrolujących na okoliczność dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka, obowiązkiem Zespołu / wychowawcy indywidualnego jest wysłuchanie dziecka. Czynność ta winna być udokumentowana np. poprzez złożenie adnotacji dziecka na protokole lub odnotowanie przez pracowników tego faktu w karcie pobytu, bądź w dzienniku pracy opiekuńczo-wychowawczej.

Przyczyną powstania powyższej nieprawidłowości mogła być niewłaściwa interpretacja obowiązujących w tym zakresie przepisów oraz brak wystarczającego nadzoru nad sporządzeniem dokumentacji. Ustalenie jej skutków nie było jednak możliwe.

IV. Ustalenia dotyczące spełniania przez Placówkę standardów opieki

W toku kontroli dokonano oceny spełniania przez Placówkę standardów opieki w następujących obszarach:

▪ Warunki lokalowe

POW „Zakątek” mieści się w samodzielnym budynku w Zielonce Paśleckiej nr 35. Placówka usytuowana jest na 2 kondygnacjach. W placówce znajduje się 5 pokoi, w tym 3 pokoje 4-osobowe, 1 pokój 3-osobowy i 1 pokój 2-osobowy, 2 łazienki z prysznicami i WC, 2 toalety z WC, pokój dzienny (świetlica) oraz kuchnia wyposażona w niezbędny sprzęt do przygotowania posiłków i przechowywania żywności. Dostępna jest wspólna przestrzeń, w której można spożywać posiłki. Pokoje wyposażono m.in. w łóżka, szafy, szafki nocne, biurka. W świetlicy zostało zapewnione miejsce do spotkań i wypoczynku wychowanków. Ustalono również, że toalety znajdujące się w Placówce umożliwiają korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny. Kontrolowana Jednostka posiada warunki lokalowe zgodne z obowiązującym standardem, określonym w § 18 ust. 3 pkt 1-5 rozporządzenia.

▪ Możliwość wyrażania opinii przez wychowanków oraz własnych poglądów

W ramach postępowania kontrolnego zespół inspektorów przeprowadził w dniach 16-19 stycznia 2024 r. indywidualne rozmowy kierowane z 8 wychowanków, na temat spełniania standardów opieki i udzielanego im wsparcia w Placówce. W przypadku 3 wychowanków, z którymi przeprowadzono rozmowy, pytania dostosowano do ich wieku (8-9 lat) oraz stopnia dojrzałości. Podsumowanie tych ankiet stanowią **akta kontroli str. 95-121**.

Z pozostałymi dziećmi nie przeprowadzono rozmów z uwagi na:

- pobyt w internacie specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego – 2 wychowanków,
- pobyt w MOW – 1 wychowanka,
- pobyt na szpitalu – 1 wychowanka,
- brak możliwości przeprowadzenia rozmowy ze względu na wiek oraz stopień dojrzałości – 2 wychowanków.

W toku kontroli ustalono, iż w Placówce nie funkcjonował samorząd wychowanków. Z pozyskanej od Dyrektora pisemnej informacji wynika, że: „... wg ustalonych wewnętrznie zasad kadra podsumowuje dzień z wychowankami podczas wspólnych kolacji. Jest to czas na omówienie

spraw bieżących, trudności minionego dnia, planów i pomysłów na kolejny dzień. W zależności od potrzeb kadra, lub wychowankowie organizują dodatkowe spotkania w celu podjęcia ważnych dla funkcjonowania placówki tematów. Niemniej jednak mając na uwadze powyższe, będą podejmowane działania zmierzające do utworzenia samorządu wychowanków lub wyłonienia reprezentanta wśród wychowanków działającego na rzecz społeczności” /akta kontroli str. 122-123/. Kontrolujący nie wnieśli uwag do powyższej informacji.

Podczas rozmów prowadzonych z wychowankami zadano pytanie „*czy mogą swobodnie wyrażać własne poglądy w sprawach ich dotyczących oraz czy brane jest pod uwagę ich zdanie w sprawach dotyczących ich przyszłości?*”, na które wychowankowie odpowiedzieli twierdząco poza 2 z nich, którzy stwierdzili, że „*czasami*” i „*nie wiem*”.

Na pytanie „*czy masz wpływ na zasady panujące w grupie/Placówce? Czy wychowawca bierze pod uwagę Twoje zdanie, opinię?*” 8 wychowanków odpowiedziało, że tak.

Zgodnie z art. 4a podmioty realizujące zadania wynikające z ustawy wrispz, w szczególności dokonując oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz kwalifikując dziecko do przysposobienia, są obowiązane do wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają, oraz stosownie do okoliczności uwzględniają jego zdanie.

Na pytanie kontrolujących w jaki sposób w Placówce realizowane są prawa dziecka wynikające z zapisu art. 4a ustawy wrispz, Dyrektor Placówki poinformował, iż „*(...) w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej realizowany jest obowiązek wynikający z art. 4a ustawy wrispz zarówno przy dokonywaniu oceny sytuacji dziecka, kwalifikacji do przysposobienia czy też funkcjonowania w codziennym życiu. Ważny przy tym jest wiek i stopień dojrzałości dziecka, gotowość emocjonalna do artykułowania najczęściej trudnych dla dziecka spraw. Dzieci mają możliwość zapoznania się z dokumentami dotyczącymi ich osoby, co też potwierdzają podpisem (np. Plan pomocy dziecku)” /akta kontroli 124-125/.*

W toku kontroli stwierdzono, iż dokumentacja prowadzona w Placówce nie potwierdzała realizacji zapisów art. 4a ustawy wrispz tj. faktu, że wychowankowie byli wysłuchiwanymi i poinformowanymi o decyzji Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Czynność ta winna być udokumentowana np. poprzez złożenie adnotacji dziecka na protokole lub odnotowanie przez pracowników tego faktu w karcie pobytu, bądź dzienniku pracy opiekuńczo-wychowawczej.

▪ **Ochrona wychowanków przed przemocą**

W Jednostce wprowadzono *Zarządzenie Dyrektora Placówki nr 8a/2019 z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie obowiązywania zarządzeń i innych aktów wewnętrznych w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pasłęckiej*, na podstawie którego przyjęto m. in. *Procedury postępowania w sytuacji agresywnego zachowania wychowanka, Procedury postępowania w sytuacji bójki między wychowankami placówki oraz Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych*. Procedury te określają jak pracownicy Placówki powinni reagować na wypadek stwierdzenia bądź domniemania wśród wychowanków aktów przemocy.

Podczas rozmów z kontrolującymi wszystkie dzieci wskazały, że posiadają wiedzę za jakie niewłaściwe zachowania wyciągane są konsekwencje i każde z nich wymieniło za co można uzyskać dodatkowe przywileje/nagrody lub jakie konsekwencje można ponieść za niewłaściwe zachowania (jako przywileje wskazali: „*podwyższenie kieszonkowego, pochwały, słodycze, wyjazdy rekreacyjne*”, natomiast jako konsekwencje: „*zabranie telefonu, zakaz wyjść prywatnych, pozostawanie w swoim pokoju*”.

Z informacji uzyskanej od Dyrektora Jednostki wynika, że w Placówce nie jest prowadzona książka skarg, wniosków i zażaleń, umożliwiająca wychowankom pisemne składanie informacji o ewentualnych nieprawidłowościach w funkcjonowaniu placówki. Sytuacje trudne i konfliktowe, dotyczące wychowanków, rozwiązywane są na bieżąco przez wychowawcę pełniącego dyżur. Wychowankowie mają możliwość zwrócić się ze swoim problemem także do specjalistów pracujących w POW, Dyrekcji czy też osób spoza Placówki np. w szkole. Wychowankowie dotąd nie zgłaszali skarg dotyczących funkcjonowania Placówki. W Regulaminie organizacyjnym Placówki widnieje zapis zgodnie, z którym wychowankowie mają możliwość złożenia skargi do Dyrektora CAOPOW, Starosty, Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich **/akta kontroli str. 126-127/**.

Na pytanie kontrolujących *„czy zdarzyła ci się sytuacja, że byłeś popychany, bity, wyśmiewany lub czułeś się upokorzony przez innego wychowanka lub wychowawcę?”*, podopieczni odpowiedzieli przecząco, dodając, że czasami zdarzają się kłótnie pomiędzy wychowankami, ale zazwyczaj są to drobne sprzeczki. Dzieciom zadano również pytanie: *„czy wychowawcy pomagają rozwiązywać spory między wychowankami i czy mogą oni liczyć na ich pomoc?”*, na które wszystkie odpowiedziały twierdząco. Natomiast na pytanie, *„kto pomaga rozwiązywać ewentualne spory między wychowankiem a wychowawcą?”* 7 wychowanków wskazało na innego wychowawcę a jedna osoba że „nie wie”.

Kontrolujący sformułowali także pytanie do kogo wychowankowie mogliby się zwrócić, jeśli zostaliby źle potraktowani przez pracowników Placówki, w odpowiedzi na które dzieci również wskazywały Dyrektora jak również Rzecznika Praw Dziecka, rodziców, wychowawców. Na pytanie *„czy czułeś się kiedyś upokorzony przez wychowawcę lub innego pracownika, czy wychowawca lub inny pracownik odnosił się do Ciebie w nieodpowiedni sposób?”* wychowankowie stwierdzili, że nie. W odpowiedzi na pytanie *„czy była wobec ciebie kiedykolwiek stosowana przemoc (fizyczna, psychiczna, seksualna) przez wychowawcę lub innego pracownika placówki?”* 7 wychowanków stwierdziło,

----- **” /akta kontroli str. 128/** -----

Na pytanie *„czy zdarzały się sytuacje, że zwróciłeś się do wychowawcy lub innego pracownika placówki z prośbą o pomoc i jej nie otrzymałeś? Czy np. zgłosiłeś jakąś sytuację, że inny pracownik Placówki niewłaściwie zachował się wobec ciebie bądź innego wychowanka i nic z tym nie zostało zrobione?”* wychowankowie odpowiedzieli, że zawsze mogą liczyć na wsparcie ze strony wychowawców, jednakże 1 osoba poinformowała, że zdarzała się sytuacja, że jej problem związany ze szkołą był zbagatelizowany przez wychowawcę z POW „Zakątek”. W odpowiedzi na zarzut Dyrektor Jednostki wyjaśnił, iż *„wychowawcy zapewniają wsparcie, pomoc i zrozumienie w każdej wymagającej sytuacji i potrzebie. Na bieżąco kontaktują się ze szkołą (Librus, kontakt telefoniczny oraz osobisty), dokonują opłat szkolnych, wyposażają dzieci w materiały potrzebne do zajęć lekcyjnych, służą codzienną pomocą w nauce lub jeżeli wymaga tego sytuacja umożliwiają udział w zajęciach dodatkowych. Zapewniają opiekę medyczną wg zaleceń lekarskich oraz organizują spotkania z rodzicami i osobami bliskimi wg zasad panujących*

w Placówce oraz postanowień Sądu. Dzieci otrzymują wsparcie emocjonalne w każdej wymagającej tego sytuacji na poziomie zapewniającym standard opieki i wychowania” /akta kontroli str. 129-130/. Ponadto Dyrektor pisemnie poinformował, że wychowankowie Placówki nie zgłaszali mu sytuacji niewłaściwego ich traktowania lub stosowania przemocy ze strony kadry pedagogicznej. Sytuacje konfliktów rówieśniczych, wynikające z funkcjonowania dużej ilości dzieci w ograniczonej przestrzeni oraz normy rozwojowej są wyjaśniane na bieżąco. W każdej sytuacji po rozmowie i wyciszeniu emocji wychowankowie dochodzą do porozumienia. Zadaniem każdego pracownika jest konstruktywne przeprowadzenie wychowanka przez sytuacje kryzysowe. W Regulaminie Placówki są zapisane zasady postępowania na okoliczność pojawiających się konfliktów, czy też możliwości złożenia skargi przez wychowanka w pierwszej kolejności do Dyrektora Centrum, a następnie do Starosty Elbląskiego, a także Rzecznika Praw Dziecka i Rzecznika Praw Obywatelskich. Zasady te znane są wychowankom /akta kontroli str. 131-132/.

Sytuacja wskazana w piśmie Rzecznika Praw Dziecka z dnia 4 stycznia 2024 r. dotycząca występowania w Placówce nieprawidłowości w postaci dopuszczania się przez wychowawców przemocy wobec wychowanków zostały szczegółowo opisane w pkt VI niniejszego wystąpienia.

▪ **Udzielanie wychowankom wsparcia specjalistycznego**

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, w Placówce nie zatrudniano psychologa. Wychowankom POW „Zakątek” pomocy specjalistycznej udzielał pedagog. Z informacji uzyskanej od Dyrektora Jednostki wynika, że „(...) wychowankowie Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej wymagający wsparcia specjalistycznego poza placówką mają zapewnioną pomoc jako odpowiedź do swoich potrzeb. Jednakże oferta pomocowa instytucji zewnętrznych zapewniających wsparcie specjalistyczne jest w naszej ocenie niewystarczająca. Wachlarz potrzeb dzieci jest zdecydowanie większy niż dostępność usług na rynku specjalistycznym. Zakres potrzeb omawiany jest podczas zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka oraz spotkań wewnętrznych kadry” /akta kontroli str. 133-135/. Ustalono, że w Placówce wielokrotnie podejmowane były próby zatrudnienia psychologa, jednakże jeśli udało się kogoś pozyskać, to w bardzo krótkim czasie rezygnował z pracy. Nie wpływało to pozytywnie na emocje dzieci. Obecnie, mając na uwadze potrzeby wychowanków, Placówka poszukuje różnych rozwiązań w zakresie zapewnienia dzieciom wsparcia specjalistycznego m. in. poprzez podpisanie porozumienia o współpracy z podmiotami leczniczymi np. NZOZ PULS, MEDICA czy KARAN.

Zajęcia pedagoga prowadzone były w formie zajęć indywidualnych oraz grupowych. Godziny pracy specjalisty dostosowane były do potrzeb wychowanków oraz ich planu zajęć szkolnych, bowiem pracował on w następujących godzinach: w poniedziałki od 10.00 do 20.00 lub od 11.00 do 20.00, we wtorki od 10.00 do 17.00 lub od 11.00 do 18.00, w środy od 9.00 do 18.00 lub od 10.00 do 18.00, czwartki 10.00 do 18.00 a w piątki od 10.00 do 17.00 /akta kontroli str. 136-139/.

Praca ww. specjalisty prowadzona była w oparciu o *Plan Pracy Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej*. W zakresie prowadzenia zajęć z dziećmi pedagog odpowiedzialny był m.in. za:

- prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych w zakresie indywidualnie dostosowanym do potrzeb i wskazań dla dziecka w ramach terapii pedagogicznej,
- indywidualne zajęcia wyrównawcze w opanowaniu treści edukacyjnych sprawiających

trudności, rozmowy wspierające inicjowane przez pedagoga jak i wychowanków dotyczące stanu emocjonalnego dzieci,

- wyjaśnienia i wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów, omawianiu trudnych bieżących sytuacji, dawania pozytywnych wzmocnień i akcentowanie osiągnięć wychowanków w pracy na trudnościami emocjonalnymi i szkolnymi,
- zajęcia grupowe – rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne z uwzględnieniem treści profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy, których celem jest eliminowanie, korygowanie deficytów w zakresie dotychczasowych doświadczeń społecznych poprzez umożliwienie doświadczeń korygujących, możliwie bezpieczne i nieinwazyjne redukcje napięć emocjonalnych **/akta kontroli str. 140-146/**.

Pedagog prowadził z dziećmi zajęcia zarówno indywidualne jak i grupowe o charakterze socjoterapeutycznym. Prowadził również obserwacje dzieci pod kątem potencjałów i deficytów w obszarze zdolności poznawczych, a także organizował czas wolny.

Ustalono, że pomocą pedagogiczną w Placówce objętych było 12 wychowanków. Ponadto wychowankowie korzystali z psychoterapii indywidualnej w Młodzieżowym Ośrodku Terapeutycznym „KARAN” w Elblągu oraz NZOZ PULS w Elblągu i Braniewie - wizyty w prywatnym gabinecie psychologicznym oraz konsultacji psychologicznej w Ośrodku Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem w Elblągu. Na terenie swoich szkół wychowankowie korzystali również z zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, pomocy psychologa, logopedy a także uczęszczali na rehabilitację ruchową **/akta kontroli str. 30-34/**.

Podczas rozmów przeprowadzonych przez kontrolujących z wychowankami, 5 z nich poinformowało, że korzysta z pomocy psychologa poza POW, 2 dzieci wskazało, że nie korzysta ze wsparcia psychologa, w przypadku 1 wychowanki odstąpiono od zadania tego pytania ze względu na stopień dojrzałości.

Zespół inspektorów zapytał wychowanków, czy jest ktoś, do kogo mogą się zwrócić, porozmawiać, gdy mają problem, na co 8 z nich wskazało, że mogą zwrócić się o pomoc do wychowawców.

Na pytanie kontrolujących, czy w Placówce zdarzały się sytuacje, że sprawy omawiane z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą były omawiane, komentowane przez inne osoby, 7 wychowanków odpowiedziało przecząco, natomiast w przypadku 1 wychowanki odstąpiono od zadania tego pytania ze względu na stopień dojrzałości. Ponadto wychowankowie nie zgłosili żadnych uwag w zakresie udzielanej im pomocy specjalistycznej.

Z przedłożonej przez Dyrektora Placówki pisemnej informacji wynika, że w sytuacjach zgłoszenia przez dziecko problemów nieradzenia sobie z emocjami własnymi lub emocjami innych osób kadra wychowawcza Placówki stara się wspierać wychowanków m. in. poprzez indywidualną rozmowę. W zależności od sytuacji, wychowawcy starają się redukować napięcie, dają przestrzeń i czas do wypowiedzenia się dziecka na trudne dla niego tematy, starają się zainteresować wychowanką aktywnością w celu odciążenia uwagi od sytuacji kryzysowej, wspólnie z wychowankiem szukają możliwości rozwiązania problemu. W sytuacji kiedy przekazywane wsparcie wychowawcze jest niewystarczające, problem omawiany jest w szerszym zespole wychowawczym i, w zależności od ustaleń zespołu dziecko kierowane jest do opieki specjalistycznej (psycholog, terapeuta, psychiatra itp.) **/akta kontroli str. 147-148/**.

Mając na uwadze powyższe ustalenia stwierdzono, że pomimo, iż w POW nie jest zatrudniony psycholog to prawidłowo realizowane jest prawo dziecka do pomocy specjalistycznej.

▪ **Zapewnienie dziennej i nocnej opieki wychowankom**

Zgodnie z przepisami § 10 ust 2 rozporządzenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w czasie zajęć opiekuńczych i wychowawczych pod opieką 1 wychowawcy może przebywać nie więcej niż 14 dzieci. Podczas czynności kontrolnych przeanalizowano sposób przestrzegania standardu dotyczącego sprawowanej nad dziećmi opieki. Z przedstawionych przez Dyrektora *Grafików pracy opiekuńczo-wychowawczej w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Zakątek” w Zielonce Pastęckiej* wynika, że dyżury w kontrolowanej Jednostce pełnione były przez całą dobę. Ustalono, że wychowawcy zatrudnieni w Jednostce pracowali w zmianowym systemie czasu pracy. Opieka dzienna trwała w godzinach od 10 do 22, opieka nocna natomiast w godzinach od 22 do 10. W dni nauki szkolnej często dyżurował dodatkowy wychowawca, najczęściej w godzinach od 7.00 do 11.00, od 7.00 do 14.00, od 8.00 do 14.00 a także od 8.00 do 16.00 i od 6.00 do 18.00. Ustalono, że wychowawcy dyżurowali najczęściej w 12-godzinym systemie czasu pracy **/akta kontroli str. 149-153/**.

Opiekę nocną, w godzinach od 22:00 do 10:00, w Placówce sprawował jeden wychowawca co zostało potwierdzone w *Grafiku* oraz w *Raporcie nocnym* **/akta kontroli str. 154-159/**.

Ustalono, iż wychowawcy sprawujący dyżur nocny w Placówce przeprowadzali trzykrotnie w ciągu nocy obchód zgodnie z § 12 ust. 2 rozporządzenia, co było odnotowywane w *Raporcie nocnym*.

Zgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia, wychowawca kieruje procesem wychowawczym nie więcej niż 5 dzieci. Analiza przedstawionej podczas kontroli dokumentacji wykazała, że w kontrolowanej Jednostce przestrzegano powyższego przepisu **/akta kontroli str. 160/**.

▪ **Utrzymywanie kontaktów z bliskimi, wyjścia wychowanków poza teren Placówki, urlopowania**

Możliwości urlopowania wychowanków do domu rodzinnego, odbywa się zgodnie z obowiązującą procedurą. Do urlopowania dziecka z Placówki uprawnione są osoby posiadające aktualna zgodę Sądu na urlopowanie. Ostateczną decyzję odnośnie urlopowania podejmuje Dyrektor biorąc pod uwagę opinię wychowawców. Urlopowanie może nastąpić po podpisaniu oświadczenia o urlopowaniu dziecka do domu rodzinnego. Wychowawca prowadzący proces opiekuńczo-wychowawczy ma obowiązek monitorować sytuacje wychowanka w miejscu jego urlopowania. W przypadku urlopowania dłuższego niż 3 dni, należy zorganizować odwiedziny w miejscu urlopowania im sporządzić z tego notatkę. W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia lub sytuacji nieprzestrzegania warunków urlopowania przez osobę urlopowaną bądź urlopującą, Dyrektor ma prawo skrócić czas urlopowania i zabrać dziecko do Placówki.

Z informacji przedstawionej przez Dyrektora wynika, że każdy wychowanek ma prawo przyjmować gości w swoim czasie wolnym. Odwiedziny w placówce odbywają się za zgodą wychowawcy pełniącego dyżur. Ewidencja odwiedzin rodziców/opiekunów prawnych oraz osób bliskich dziecku jest dokumentowana w kartach pobytu dziecka. W Placówce nie jest prowadzona ewidencja wyjść wychowanków poza teren. Wychowankowie informują wychowawcę pełniącego dyżur o czasie i miejscu swojego pobytu. Wychowawca pełniący dyżur podejmuje decyzję czy miejsce pobytu wychowanka oraz czas powrotu są odpowiednie do wieku wychowanka i gwarantują jego bezpieczeństwo. Jeśli pełnoletni wychowankowie nie planują powrotu do Placówki na noc wówczas wypisują oświadczenie wg przygotowanego formularza **/akta kontroli str. 161/**.

W opinii kontrolujących wychowawcy sprawujący opiekę nad dziećmi, odpowiedzialni są w szczególności za zapewnienie im bezwzględno bezpieczeństwa. Zatem w przypadku zwolnienia się wychowanka poza teren Placówki, winni oni mieć konkretną wiedzę dotyczącą godziny i celu wyjścia, miejsca pobytu oraz ewentualnej godziny powrotu. W ramach instruktażu wskazuje się na konieczność wprowadzenia ewidencji/rejestru wyjść wychowanków poza teren Placówki.

Z przedłożonej przez Dyrektora Placówki pisemnej informacji wynika, że sposób postępowania w razie nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce jest zgodny z § 5 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Gdy dziecko nie wróci do Placówki w określonym czasie, prowadzone jest postępowanie wyjaśniające polegające na ustaleniu okoliczności samowolnego oddalenia, próbie ustalenia miejsca przebywania wychowanka oraz na podjęciu odpowiednich działań, mających na celu doprowadzenie wychowanka do Placówki. Jeśli postępowanie wyjaśniające nie zakończy się powrotem dziecka do POW, wówczas o samowolnym oddaleniu się, powiadami są: rodzice lub opiekunowie prawni, sąd, Policja a także PCPR oraz asystent rodziny (jeżeli rodzina ma przydzielonego asystenta).

V. Ustalenia wynikające z rozmów z wychowawcami

Podczas kontroli przeprowadzono również rozmowy z wychowawcami, w tym z koordynatorem Placówki a także z pedagogiem. Rozmowy te zostały zaprotokołowane i stanowią **akta kontroli str. 162-173.**

Z informacji udzielonych kontrolującym wynika, że wychowawcom nie zdarzyło się aby używali w stosunku do wychowanków niecenzuralnych, obraźliwych słów, żaden z nich nie był również świadkiem sytuacji, w której inny pracownik Placówki odnosiłby się w taki sposób do wychowanka. Poinformowali oni również, że żadne dziecko nie zgłosiło, aby doświadczyło takiej sytuacji.

Wychowawcy zaprzeczyli również, aby zdarzyło im się naruszyć nietykalność cielesną wychowanka. Nie byli też świadkiem sytuacji, aby inny pracownik Placówki zachowywał się w ten sposób w stosunku do wychowanka. -----

----- /akta kontroli str. 166/.

VI. Ustalenia dotyczące sytuacji, o której mowa w piśmie Prokuratury Rejonowej w Elblągu z dnia 4 stycznia 2024 r.

O zdarzeniu poinformowano również dyrektora Placówki, wychowawców, pedagoga i opiekuna prawnego /akta kontroli str. 174/.

Z notatki służbowej stanowiącej akta kontroli str. 175 sporządzonej przez wychowawcę [z wykazu kadry pod poz. 6] wynika, iż

----- / akta kontroli str. 178-199/.

----- / akta kontroli str. 38-45/.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Dyrektor Placówki poinformował, iż mając na uwadze powagę sytuacji oraz niejednoznaczność udzielonych przez dzieci odpowiedzi, w celu zintensyfikowania monitorowania poczucia bezpieczeństwa podjął następujące działania:

1. Wprowadził Plan Nadzoru Jakości Pracy Opiekuńczo-Wychowawczej na 2024 r.
2. Ustalił z dziećmi konieczność utworzenia Samorządu Wychowanków w Placówce lub wybrania wśród dzieci rzecznika ich praw, które będą z nim w stałym kontakcie.
3. Zgodnie z prośbą dzieci, zintensyfikował spotkania z nimi do dwóch/trzech razy w miesiącu lub w zależności od potrzeb.
4. Powoła zespół ds. analizy respektowania praw dziecka, którego zadania będą obejmowały odświeżenie/wdrożenie zaleceń dotyczących pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i monitorowanie przestrzegania praw dziecka w placówkach.
5. Przystąpił do opracowywania Standardów Ochrony Dzieci.
6. Podjął współpracę z Fundacją Dobrych Inicjatyw w celu przeprowadzenia superwizji w Placówce **/akta kontroli str. 182-183/**.

VII. Uwagi i wnioski

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kontrolujący nie stwierdzili przypadków dopuszczania się przemocy wobec wychowanków Placówki. Nie stwierdzili też, aby wychowankowie pozbawieni byli wsparcia w sytuacjach kiedy

takowego potrzebowali. Jednakże w opinii organu kontroli w niewystarczająco rzetelny sposób dokumentowano metodę zapewnienia opieki wychowankom, oraz przebieg dyżurów realizowanych przez wychowawców. Podkreślić należy, że prowadzenie dokumentacji jest dowodem podejmowanych na stanowisku działań oraz źródłem wiedzy dla Dyrektora Placówki oraz innych wychowawców podejmujących dyżur w Jednostce, a także ewentualnym źródłem wiedzy dla innych służb (sąd, policja) w sytuacjach tego wymagających.

Ponadto rekomenduje się dokumentowanie wyjazdów wychowanków poza teren Placówki z uwzględnieniem miejsca pobytu oraz ewentualnej godziny powrotu, co może mieć znaczący wpływ na zweryfikowanie ewentualnych problemów opiekuńczo-wychowawczych lub zdarzeń wyjątkowych i podjęcie szybkiej interwencji.

Z uwagi na przebywanie w POW dzieci poniżej 10 roku życia organ kontroli widzi potrzebę kontynuowania współpracy z Organizatorem w celu znalezienia im miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej.

VIII. Zalecenia

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami, działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie (z wyłączeniem nieprawidłowości wskazanej na str. 6 niniejszego wystąpienia), stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

- 1. Prowadzić dziennik pracy wychowawców, zawierający podstawowe informacje na temat przebiegu każdego dyżuru, oraz realizowanych wobec dzieci działań opiekuńczych, a wpisów w nim dokonywać w sposób rzetelny i wyczerpujący.**
- 2. Dokonując modyfikacji planu pomocy dziecku i oceny sytuacji dziecka, wysłuchać dziecko, jeśli wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają oraz stosownie do okoliczności uwzględniać jego zdanie. Fakt ten dokumentować.**
- 3. W placówce opiekuńczo-wychowawczej zatrudniać osoby po sprawdzeniu i potwierdzeniu, że nie figurują one w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, zgodnie z art. 7b ustawy wriospz.**
- 4. Wzmocnić nadzór Dyrektora na sposobem dokumentowania przez pracowników pedagogicznych wykonywanych zadań oraz nad organizacją ich pracy.**
- 5. Wdrożyć informacje i pouczenia przekazane w formie instruktażu w bieżącą pracę jednostki.**

Kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z uwagi na fakt, iż za stwierdzone nieprawidłowości odpowiedzialność ponosi również poprzedni Dyrektor, zgodnie z § 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji

uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477), kopię wystąpienia przekazuje się również pani Magdalenie Paradowskiej, celem umożliwienia odniesienia się w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego do stwierdzonych nieprawidłowości.

Podstawa:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. Nr 292, poz. 1720)

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Piotr Duda

ZASTĘPCA DYREKTOR

Wydziału Polityki Społecznej

Wioletta Sinkiewicz - główny specjalista

Iwona Czmochowska - główny specjalista

Do wiadomości:

1. Pan Maciej Romanowski – Starosta Elbląski